

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félre 6 frt., negyedévre 3 frt.
Előfizetések és hirdetések díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
Helyben előfizethet: a szerkesztőségnek, a kiadó-hivatalnak, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben.
Egyes szám ára 5 kr. o. é.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnek, a kiadó-hivatalnak, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haasenstein és Vogler Uriutca 13. Lang et Schwarz, Földutca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
Nyitlitt sora 20. kr.

Budapest, mart. 11-én.

—r. A képviselőház mai ülésében befejezte a költségvetés tárgyalását. Ha annak folyamára visszatérünk, nem tehetjük, hogy megnyugvásunkat ne fejezzük ki azon eredmény felett, melyet a költségvetés tárgyalásának második felében észlelt hangulat folytán ma felmutathatunk. Talán nem is szükséges mondanunk, hogy ez eredmény nem a képviselőház tagjainak, hanem egyes egyedül azon körülménynek érdeme, hogy az öt órai ülésezések végkép kimerítették mindenkinek türelmét, elzabbasztották a képviselőház tagjainak tetterejét, mi azon közvetlen bizoménnyal járt, ugyan, hogy a budgettörvény talán szentesítve lesz a felhatalmazás lejártá előtt, de kétségtelenül elfojtott sok eszmecserét, mely némely tárgynál szükséges és kívánatos lett volna.

A bőbeszédűség nagy baja volt mindig parlamentarikus életünknek; s hogy e bőbeszédűség ne okozzon nagyobb hátrányt, elismerjük, szükség volt oly repressiv rendszabályokra, melyek, ha sok tekintetben elfojtották is a szabad mozgást, és a szabad discussiót, de a végzett elvontan tekintve kétségtelenül előnyösnek bizonyultak be. De vajjon csupán a szemre számított eredmény, mely ily u'on jött létre, kielégíthet-e minden tekintetben, vajjon azon megnyugvással is találkozunk-e, mely minden sikeres működésnek, minden tervszerű, fenakadás nélküli, természetes haladásnak nélkülözhetlen előfeltétele? E kérdésre csak egy felelet lehet: nem!

Kétségtelenül sok természetes oka van e jelenségnek. A ki körülményeinket, pártviszonyainkat, összes állami életünk mozgató factorait ismeri, menthetők is tarthatta e jelenségeket egy bizonyos pontig s bizonyos ideig. Ki ne ismerné el a pártok azon mentségét alaposnak, hogy szükséges sok esetben a beható vitatkozás, mely önmagában is hosszúvá szokta tenni a tanácskozás folyamatát; a jó szándék, mely uralkodik itt is, ott is, — egyes eseteket nem számítva, melyekben a cél nem az eszmék tisztázása, hanem egyenesen időpazarlás volt — teljes dícséretet érdemel; csak hogy mint Dante mondja, a pokol is jószándékkal van kikövezeve.

De hogy e jó szándék, oly igazán, őszintén jó szándék-e, minőnek főleg az ellenzék részéről hirdettetik, azt meg fogjuk ítélni legközelebb.

Alig képzelhető szerencsésebb találkozása a dolgoknak, minthogy a házszabályok megvizsgálására kiküldött bizottság azon javaslatát, mely szerint a költségvetés tárgyalásának idejére esett; s az még örvendesebb, hogy találkozott mód, mely lehetővé teni látszik azt, hogy a viták a lehető legoseklyebb időt vegyék igénybe.

Valóban érdekelnek várjuk, miként fogja fogadni az ellenzék a házszabályok átvizsgálására kiküldött bizottság azon javaslatát, mely szerint a költségvetés a pénzügyi bizottságban tárgyalván, innen közvetlenül a ház elé vitelik, mely azt előzetesen mint bizottság, tehát nem nyilvánosan fogja végig tárgyalni, s csak miután a megállapodások megtörténtek, következik a nyilvános tárgyalás, melynek ezek szerint más feladatuk nem is lesz, mint hogy a principiális álláspontok kifejtetvén, a házuilyánosan sancionálják zart ülésben hozott határozatát.

Az eszme kétségtelenül életre való; s mi, kiknek elég okuk van fájlni az eddigi meddő vitákat, melyeken, talán mert némileg jellemünkéből, természetünkéből is folytak, más uton sikerrel és sérelem nélkül alig lehetne segíteni, parlamentarikus életünk és jövőnk érdekében csak örülhetünk, ha az eszme ténynyé fog válni.

Ez fogja lehetővé tenni egyedül, hogy a tárgyalások haladassanak s a kívánatos gyorsaság mellett megnyugvást is hozzanak létre.

Az eddigi költségvetési viták tanulságai után lehetetlen, hogy mindenki, ki szívén viseli az ország érdekeit, melyeknek súlypontja legkevésbé fekszik a cifra szónoklatokban, hanem első sorban a jó, gyors adminisztrációban, — melyet eddig majd lehetetlenné tettek a 10 hónapos ülésszakok, ne üdvözölje örömmel a bizottság ez életre való eszméjét, s ne várja annak mielőbbi megtestesülését.

Buda-pest, márcz. 11.

t. Az adótörvényjavaslatok ellen élénk oppositio mutatkozik nemcsak az ellenzék, hanem a Deákpárt soraiban is. A közös ebédeken, melyek hetenkint jobb és baloldali képviselők körében tartanak, Tisza bartságos beszélgetés közben kijelentette, hogy különösen a személyes kereseti adóról szóló törvényjavaslatot semmi szín alatt sem hajlandó elfogadni. A Deákpárt körében is élénk ellenzésre találunk e törvényjavaslatok; ama vihar, mely a Deákpártban e törvényjavaslatok tárgyalásakor nyilvánult, s mely majd a val végződött, hogy a pénzügyminiszter visszavonta e törvényjavaslatokat, — mire felszólított, éreztetni fogja hatását a házban is. Képviselői körökben komolyan beszélnek amaz eshetőségről, hogy e törvényjavaslatok megbuknak.

Egyleti elnök gr. Mikó Imre ő nmlsga beszéde az erdélyi gazd. egylet közgyűlésén.

Tisztelt közgyűlés!

Midőn az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmánya e közgyűlést, egybe-hivta: alapszabályai rendeletének és amaz egyesületi alapelvnek hódol, mely szerint azoknak, a kiknek anyagi segélyével valamely cél kivételére élünk, joga is van tudni, hogy áldozatai mire fordítottak, azokkal a kitűzött cél érdekében minő siker eszközöltetett?

Egyesületünk évi munkálkodásaira viszapillantani s azok főbb mozzanatait kiemelni, a titkári jelentés feladata — nekem az a kellemes kötelesség jutott, hogy szavakat adjak azon benső hálaérzetnek, melyet egy ily alkalommal ki nem fejezni, hálátlanságnak tartanék földmívelési, ipar és kereskedelmi minisztériumunk irányában ama sok nemű és mindig kész gyámolításáért, melyben a magyar alkotmány új életre ébredése óta egyesületünket és gazdasági érdekeinket részeltetni minden alkalommal hajlandónak mutatkozott.

Ugyanis megalakulása után csakhamar első gondjainak egyikét képezte a kolozs-monostori gazd tanintézet-életbeletetése. Kinem látja ennek a messze jövőre kiterjedő jótékony hatását?

Továbbá „Erdélyi Gazda” című szaklapunkat 1869—1871-ig évenként 800 frttal segélyezte, később ennek heti lappá leendő változtatása végett 1600 — folyó évre pedig 1400 frtot utalványozott.

1871-ben az első gazdasági vándorgyűlés és tárlat költségeire 800 frtot és a kiállított gazdasági cikkek kitüntetésére 5 darab arany, 10 ezüst és 15 bronz érmét bocsátott rendelkezésünk alá — továbbá meggyőződve az ily gazdasági vándorgyűlések sikeres hatásáról, e célra a fennebb említett összeget és jutalom érmekeket a múlt évben is kiszolgáltatta.

A néhai Kócsi Károly „Községi Faiskola” című munkájáért özvegyének, közbenjárásunkra, 400 frtot utalványozott.

1872-ben a szőlészeti vándor-tanárnak évi átalányul 800 forintot és 200 forint utazási költséget, továbbá borászati körutra 200 frtot, cselédjutalmazásra pedig 100 frtot tett folyóvá.

Méh-kasok ingyen kiosztására 1872 ben 400 frtot, a folyó évben ismét 449 frtot adott rendelkezésünk alá.

Törvényhozásunk most folyó munkálkodásáról szóló tudósításokból látjuk, hogy lótenyésztésünk emelésére egy állami ménesnek Fogarasban leendő felállítását eszközölte, to-

vábbá egy szarvasmarha tenyésztelő felállítását is kilátásba helyezte.

Végre egyesületünknek számos gazdasági könyvet, folyóiratot sat. adományozott.

És általában mondhatom, hogy gazdasági érdekeink fellendítése céljából hozzá intőzt egyetlen kérésünk is — ha csak lehetőség volt teljesítésében — meghallgatatlanul vissza nem utasított. Legyen ezért nekie hála, köszönet és elismerés!

Azonban, tisztelt közgyűlés, midőn kormányunk gyámolító készségeért forró hálámat kifejezem, legyen szabad egyszersmind azon erős meggyőződésemet is kimondanom, hogy ez nem ad nekünk jogot a tétlenségre és arra, hogy mindent csak tőle várjunk, de kétszeresen kötelez a fáradsatlan és ernyedetlen további munkálkodásra, s becsületbeli kötelességünké teszi, hogy magunk részéről is fokozott buzgalommal és kitartással működünk teendőink teljesítésében: gazdasági iparunk és ez által a közvagyonosodás és jólét eszközésében.

Végül, tisztelt közgyűlés, az elnökség és igazgató választmány hivataloskodásának szabályszerű ideje lejárván: van szerencsém, ugyan, mint elnöktársaim és az igazgató választmány tagjai nevében, megköszönve a személyünkben eddig helyezett bizalmat, tisztunket a t. közgyűlés kezeibe — a további szabályszerű intézkedés végett — letenni.

Legújabb táviratok.

Bécs, mart. 11. A képviselőház mai ülésében az 1873-iki budget tárgyalatott. Az általános jelentés felolvasása után a részletes vitában a következő fejezetek: Udvartartás, kabineti iroda, birodalmi tanács, birodalmi törvényszék és miniszter tanács, a bizottmány javaslatai szerint fogadtattak el. A belügyminisztérium fejezeténél, az „utépítés” czimben a bukovinai és dalmátiai utépítések előirányzott, de a bizottmány által törölt összegek visszaállítottak. Erre a belügyi budget elintéztetett. A honvédelmi budget vita nélkül, a bizottmány javaslatai szerint fogadtatott el. Továbbá a pénzügyminisztérium összes tételei — a „sójóvedék” fejezetig — a bizottmány indítványa szerint hagyattak helyben. Végül Ljubissa és társainak interpellatója — a Czernowiczban felállítandó görög-keleti metropolitára vonatkozólag — engedélyeztetett.

London, mart. 11. Az alsóház az egyetemi bill tárgyalását folytatá Angolország a genfi választott bírának 1200 font sterling értékű ajándékot fog küldeni.

Madrid, mart. 11. A belügyminiszter közlé a nemzetgyűléssel, hogy a barcelonai főkapitány egy válságos pillanatban elhagyá állomását, a miért is a kormány megfogja őtet büntetni. A miniszter továbbá reményét fejezte ki, hogy Figuerasnak sikerülni fog Barcelonában a rendet helyreállítani. A kamra elnöke, Martos beadta lemondását. Az új választások ápril 10-re, és az új nemzetgyűlés egybeülése május 1-re vannak megállapítva.

Madrid, mart. 11. Andaluzia radikál képviselői egy gyülekezésben elhatározták az összes andaluziai képviselők egybehívását, és annak indítványozását, hogy az andaluziai szövetségi állam a szabad kereskedés alapján szerveztessék és Andaluzia kikötői szabad kikötőknek nyilvánítsanak.

Madrid, mart. 11. Itt egy forradalmi központi szövetség alakult. A ministertanács, Figueras távolléte alatt Pi-Margall bizta meg az elnökséggel.

Darmstadt, mart. 11. Ma éjféltől zivatarral vegyes földingás volt itt érezhető, mit reggel 3 órakor tetemes földrengés követett.

A pénzhíány.

A pesti piac, mely egészen a bécsi nemzeti bank szeszélyétől és önkényétől függ, nagy pénz-

bőséggel sohasem dicsekedhetett ugyan, de az 1869/70-iki válságokat leszámitva, még eddigelő mindig dícsősegesen állotta ki a fenyegető catastrofhákat.

Ezen tünemény tisztán a természetesség rovasára esik.

Magyarországon a börzejáték eddigelő csak szatócsszerűleg üzetett és a nagy közönség távol maradt azon veszélyteljes piactól, hol a legnagyobb haszárjáték a megengedett multságok közé tartozik.

Néhány év óta azonban a gyors meggazdagodás titkának kutatása igen sok embert már jégre vezetett és az ugynevezett értékpapírok, még a delnök boudoirjába is bejutottak.

Mindaddig, míg az emberek számitással élnek és csak annyi papírost vesznek, a mennyit saját erejükből fiókjukban megtartani képesek, veszély nem mutatkozik, de mihelyest a speculatio csábításának engedve, erejükön túlterjeszkednek és annyi papírost vásárolnak össze, a mennyit saját erejükből nemcsak megtartani, de kifizetni is képtelenek, a pénzzavar megkezdődik, mert azon intézetek, a melyek kosszot adnak, (terminus technikus a börzenyelve, és annyit jelent, mint előleget adni) szintén túlterjeszkednek saját erejükön és pénz dolgában egyedül a bécsi nemzeti bankhoz folyamodnak.

És ebben rejlik a baj és a válságok kulforrása. A speculatio sokkal nagyobb dimenziókat vett fel, mint a mennyit a mi viszonyaink között megbír.

Mindaddig, míg a bécsi nemzeti bank külföldön nem talált vevőt nagy kamatu bankjegyeire, szabadtért engedett nekünk is és csak némelykor húzta össze nyakunkon a zsinort; most azonban, miután a külföldi piacokon is némi pénzhiány mutatkozik, a bécsi bank ismét szeszélyeskedik és ezt már a múlt hét végén a pesti börzén nagyon is megéreztek.

A 69-iki válság a pesti piacznak 39 millió-jába került, vigyázon tehát a pénzügyminiszter ur, mert az 1873-iki crisis alig ha többre nem fog kerülni, ha eleve nem gondoskodik arról, hogy mi történjék akkor, ha a bécsi nemzeti bank, mely törvényeinken kívül áll, végképen felbontja az összeköttetést.

„Sz. S.”

Zetelaka, mart. 6.

A vén Hargita aljában két nagy hegy közt, a Küküllő völgyületén hosszan nyuló községünk több lakóira — tegnap este igen szomorú volt.

Ugyanis esti fél 9 óra táján a falu derekán ismeretlen okból hirtelen tűz ütött ki, egyszerre 8 épület sutorogva lángolt, s míg a távolabbi atyafiak odérkeztek, — a különben csendes levegő — átmelegedve — hirtelen légmozgás támadt s így 8 gazda 14 gazdasági épülete lett a lángok mártaléka; a tűz gyors terjedése s az épületek sürlése miatt, semmi egyéb — csak az élet megmentésre lehet gondolni, mi annál sajnosabb, mert 8 családapa kesergő szemmel nézi hamuvá vált épületeit.

Megemlítésre méltó, hogy a közelben lakó Sza bó Gergely kir. biránk, ott hagyva kedves családját, rögtön a tűznél temett, s hát az egyetlen zsidónő 4 gyermekével a lángok közt kétségbeesetten kiált ki a lepatogott ablakokon segílyért, mire életveszély közt rohan be, s lehányva őket a pinczébe, az azalatt odaérkező kántorral ugy menti meg szegényeket s így nem leve emberélet a tűz mártaléka.

Daczára a lelkes és Szabó Gergely folytonos fölhívásának, — az égettek közül csak kettő volt biztosítva; egyik a „Victoria”, — másik a „Tisza biztosító banknál”, mint értesültem, mind kettőnél benégett a biztosító okmány; de azért a „Victoria” pontosságáról erős a meggyőződés; a „Tisza-bankról” pedig kételkedni se merek. Eltekintve a zsandárság egyéb erélyes és üdvös működésétől, itt csak azt akarom megemlítani, hogy több alkalommal voltam jelen ily szomorú tűzvésznel — kivált Csikban — de mily erőlyesen nogatja — csak bámulni szerető népünket az oltásra, azt csak az tudja, ki tapasztalta jelenlétüket és nem jelenlétüket.

Másnap megjelent Török Gáspár derék dülönk is, a mint mindig: úgy most is a helyszínén — a jelen szomorú casusból alkalmat véve, buzditotta a népet a tüzelni biztositásra, mit is bár minden düllo követne s a nép meghallgatna.

Időjárásunk nagyon kellemos, gyümölcsfáink már már kezdenek kihajtani rügjezni. Adjon Isten Zetelakának jobb márcz. 5-két ezután érni.

Alatere Magni,
zetavári rector.

A székely történet pályadíj-alapja miben állásáról nyolczadik közlemény.*)

Csik-Szereda város tisztelt polgármesterétől m. Lázár Domokos urtól ma kaptam a Székely Történetpályadíj-alapjára egy tetemes pénzküldeményt, mint azon érdemes hazánkfa fáradozásának és a nevezett város művelt lakói érdekeltségének tiszteletre méltó bizonyítékát.

Hálás köszönetem mellett ime közlöm a szép névsort: Lszár Domokos polgármester adott 5 frt, Vischer Konrád városi kapitány 1 frt, Dr. Molnár József 1 frt, idősb. Potoczki Gergely 1 frt, Sándor László 2 frt, Kővér József 40 krt, Bertalan főhadnagy 1 frt, Győrfi Pölty egy cs. kir. aranyot, Kóródi István 1 frt, Dáschbek Nándor 60 krt, Sprentz Pál 1 frt, Sprencz György 1 frt, Czipera József 1 frt, Lukács János 1 frt, Szabó Istvánné 1 frt, Hazay Ferenoz 1 frt, Hauer 1 frt, Valaki 50 krt, Lakatos Gergely 1 frt, Potoczki Péter 2 frt, Száva Antal 1 frt, Jakab Lukács 1 frt, N. N. 18 krt, F. Gerger 1 frt, Jencsevit Lukács 50 krt, Potoczki Kristóf 50 krt, ifj. Potoczki Gergely 1 frt, Madár Antal 1 frt, Simon Ferenoz 50 krt, Sárosi Mihály 60 krt, Larenoz Győző 50 krt, Szabó Antal 50 krt, Nyuritsán Gergely 50 krt, Gál Elek 1 frt, Erőss Elek 1 frt, Gözsi Béla 1 frt, Damakos János 2 frt, Szentpéteri János 1 frt, egy valaki 1 frt, Csizsér Károly 2 frt, Miklósy József 1 frt, Gál Endre 1 frt, Nagy Sándor 1 frt, Szopos Endre 50 krt, Csedő István 50 krt, Balló Márton 50 krt, Dr. Melozzer 1 frt, Csedő Tamás 50 krt, Stkőn Vincze 60 krt, Zöld László 50 krt, Csekme Ádám 1 frt, Lungena 1 frt, Dózsá Gábor 1 frt, Erőss Antal 50 krt, Balogh Elek 50 krt, egy valaki 20 krt, Lőrincz Ferenozné 50 krt, tehát együtt az arany mai börzei értékét 5 forint 18 krajczárba számítva, 58 frt 26 kr.

Az én gyűjtő-íveim e héten következő aláírások és fizetések történtek: egy korábban aláíró öreg székely atyánkfia befizette 4 frt igéretét, egy más aláíró 1 arany igéretét váltotta be, aláírtak újonnan: Szamosi János egy aranyat, Kriza Gyula 3 frt, Betegh Sándor Mező-Szengyelből egy szép buzditó levél kíséretében beküldött 5 frt, négy székely származása kolozsvári lakos és polgár fizetett e szerint: id. Barabás József 1 frt, Barabás Károly 1 frt, Barabás Lajos 1 frt, ezüst tallért, ifj. Barabás József 50 krt, Elekes András 50 krt, Tamási József 50 krt, Vajna Sándor 1 frt, Szentiváni Gyula 2 frt, Horváth Kálmán 1 frt, Mikó Imre törvénytörvényes jegyző 4 frt, Péterffy Domokos 1 frt, Kriza Kálmán 1 frt, Lukács Ferenoz egykor országgyűlési követ, most kolozsvári birtokos polgár azon nyilatkozattal adott 5 frt, hogy örömeinek és szerencsésének tartja, hogy nemzete Története megírásához legalább bennyivel járulhat, Dr. Haller Károly 2 frt, Szigethy Sándor 1 frt, Berde Mózsza két

*) Az Erdély, Székely Hirlap és Nemere tisztelt szerkesztőségét tisztelettel kérem e közleménynek becses lapjukba felvételére. J. E.

TÁRCA.

Dembinski tábornok emlékiratai.

A kápolnai csata 1849. február 26. és 27-én.

A mint Kerecsend felé közeledtünk, mind jobban kivethető volt a lövöldözés. Kerecsend völgyben fekszik. honnan az ut fölfelé Kápolnához vezet. A tetőre érve az egész tért beláthatni, melyen a Tarna patak foly keresztül. Fájdalmasan meglepett, midőn láttam, hogy az egész csatavonal tűzben van, nem ugyan Kápolnánál, hanem attól előbbre egy órányi távolságban nyugatra. Máriássy dandára állott itt harcban. Döbrőlől jobbra a gyalogság hosszú, kinyuló csatárlánca volt látható, mely élénk tüzelést folytatott. E részen a magyarok előnyben voltak: itt viaskodott Pöltenberg, s Verpelét felől is hallottuk az ágyúzást, mi annak jele volt, hogy Klapka is összecsapott Schlickkel.

Egészen magamon kívül valék, midőn e helyzetet felismerém. Pénzt nyomtam kocsisom marhába, majd szidkoztam, s sebesebb hajtásra ösztönöztem.

Nem is volt veszteni való idő; mert Máriássy serege elkezdte visszavonulni, sőt egy része vad futásnak eredt. Kápolnán innen megtelt az ut menekülőkkal, kezdetben egy-egy gyalog, majd lovas mutatkozott csak, utóbb egész csapat-osztagok.

Megállítottam a kocsit, kiugrottam belőle, s

aranyat Agotha Elek egy aranyt, Korbuly Gergely 5 frt.

Az újonnan adott 5 aranyat a mai börzei érték szerint 5 frt 18 krba, az egy frtos ezüst tallért 1 frt 8 krba számítva, ezek értéke és a bankó pénzbeli összes új gyűjtés tesz 108 frt 56 krt. Ehez adva a korábban ígért, de most befizetett hatodik arany 5 frt 18 kr értékét, és egy most befizetett korábbi ígérti összeget t. i. 4 frtot. Takarékpénztárba tettem 117 frt és 74 krt. — a mit az eddigi betételekhez adva, ma már az irt célra 905 frt és 31 kr kamatozik. Ezen 905 frt 31 kr-hoz téve a mult alkalommal még befizetve nem volt s maig is be nem fizetett 117 frtot és 12 krt, valamint az új gyűjtésből fizetetlen maradt 3 frtot, az egész Székely Pályadíj-alap ma tesz: **1025 frtot 43 krt.**

Az áldozók száma maig 304, tehát ennyi értelmes és buzgó honfi és honleány óhajta és áldozik arra, hogy a székely nemzet története megírva legyen.

Az Isten áldja meg őket mind a két kezével s adja óhajtaik teljesülését.

Kolozsvárt, március 12-én 1873.

Jakab Elek.

Hollán Ernő beszéde

a képviselőház mart. 7-ki ülésében.

(Vége)

Én igen jól tudom, t. ház, hogy vannak sokan, kik általában véve a hadsereg jelen állapotát kielégítőnek nem találják; de ha méltányosak akarunk lenni, el kell ismernünk, hogy a véderő elemének fokozása és a fegyverzés tekintetében valamint más egyebekben is 1868. óta igen sok történt, és ha azokat összehasonlítjuk az eredményekkel, melyeket a költségekre nézve imént említettem, lehetetlen fel ne ismernünk azon üdvös hatást, melyet az alkotmányos ellenőrzés e téren előidézt. Vannak ismét sokan, kik azt hiszik, hogy Magyarország sokkal kevesebb költségekkel is beéri, hogyha mint Helfy képv. ur mondta, véderőjét csupán honvédelmi és nem egyszersmind nagyhatalmi szempontból szervezné. Nem akarok e felett ismétlésekbe bocsátkozni, csak abbéli erős meggyőződésemmel adok kifejezést, hogy bármikéant rendezzük is dolgainkat, az állandó hadsereget sokkal kevesebb költséggel, mint más, eltarítani nem bírjuk s honvédségre pedig minden körülmények közt szükségünk lesz.

A kérdés tehát ma, midőn a honvédelmi költségvetést tárgyaljuk, csak az lehet, vajjon tekintettel pénzügyi helyzetünkre, haladjunk-e tovább a megkezdett uton, igen vagy nem? Igen sokat lehetne még e tárgyról mondani, a mit azonban jelen előadásom keretében foglalni nem tartok cél szerűnek, mert már eddigi szándékomban ellenére nagyon visszaéltem a t. ház türelmével. (Halljuk!)

Csak egy körülményt vagyok még kénytelen kiemelni, melyet különösen a honvédségi költség kimutatásánál figyelmen kívül hagyni nem lehet, mert esetleg lehetővé teszi, hogy az e czimen viselendő terheken nevezetesen könnyítsunk. És ez abból áll, hogy a véderő tetteles felhasználásánál előálló igények különbözőségénél fogva, a rendelkezésre álló állományt több kategóriára lehet is, kell is elválasztani. Megkívánatik minden esetre, hogy az első kategóriába tartozó csapatok harcalképességére való tekintettel, ezeknek kiképzetésére fordítunk legtöbb gondot; a többi korosztályok béke idején kevesebb ismétlési gyakorlattal is beérhettek, mert azokat a beállott veszély után is folytonosan tanítani lehet, akár a hely-, akár a tábororségeken.

egy száguldó lóra akartam felúlni, hanem a paripa a nagy harci zaj miatt annyira elvadult volt, hogy nem akart idegen lovagot hátán tűrni, s lehetetlen volt a nyeregbe jutnom. Végére megjelent huszárom lovammal, melyről tajték és izzadság ugyszólva csorgott. Gyorsan nyeregbe ugrottam, s vágatva a helységbe értem, hol Glatz tüzérszázadossal találkoztam, kinek fején több kardvágás látszott, s két ember által támogatott.

Ezen tisztet előbbi háborúból már tisztelni s becsülni tanultam, a miért is részvétteljesen kértem: hogy az ellenséges lovasság egész azütegekhez közeledett? Ekkor tudám meg, hogy sebeit nem az ellenségtől kaptam, hanem Máriássy alezredes vagdalta őt össze.

Glatz közléve velem, hogy ütegével egy bizonyos ponton akart állomást venni, midőn Máriássy dühösen hozzá vágatott azon parancssal, hogy vegyen más állást; s midőn a czélszerűtlen rendelkezést teljesíteni vonakodott, e miatt az alezredes kardjával több csapást mért fejére, sőt rögtön le akarta lövetni, s csak legénységének köszönheti, kik védelmére keltek, hogy e parancs végrehajtása meg lón akadályozva. Annál inkább megütődtem ezen eseten, mert megvoltam győződve, hogy bizonyosan Glatznak igaza van, mert noha Máriássy igen erőlyes és rendkívüli bátor harcos volt, katonai ismeretei igen felületesek valának.

Midőn a helységből kiértam, Máriássy hadsegédére találtam, kitől azonnal kértem: hol van parancsnoka? mire ő úgy nyilatkozott, hogy ő maga már egy óra óta keresi és sehol sem bírja feltalálni.

Ebből természetesen az következik, hogy nem lesz szükséges valamennyi honvéd kiképzetésén egyforma időt és költséget fordítani, a meddig békekés és zavartalanok a politikai constellatiók és ezen körülmény a honvédséghez beállított anyag mennyiséghez és minőségéhez, valamint a politikai viszonyokhoz képest, hatásaiban igen is táguulhat, és esetleg nevezetes megakaratásokra vezethet.

Mindezek után, t. ház, hogy befejezzem előadásomat, én részemről határozattam és tartózkodás nélkül, a honvédség önálló nemzeti szervezésének fentartása és folytatása mellett nyilatkozom. (Általános élénk helyeslés.) Mire nézve érveimet a tényleg fenálló állapotokból merítvén, szükségesnek tartottam mindenekelőtt kifejezni azt, hogy miket várok, miket lehet és kell várnunk, mint eredményeket a honvédségnek eddig kifejtett és még tovább fejlődő intézményétől; de nemkülönböztetve kötelességemnek tartottam saját tapasztalásomból rámutatni mindazon szükségletekre, melyek a közel jövőben egy egész szervezési ciklus alatt fölmerülni fognak; midőn egyszersmind igyekeztem azt is kijelölni, mikép tartom én lehetségesnek hogy ezen áldozatok a viszonyokhoz képest le szállíttassanak, és miképen könnyíthetünk magunkon tulterhelhetés esetében, és akkor, ha a nemzet productiv ereje védkepes elemekben felelt meg; kivált pedig állandó constellatiók között. E tekintetben, azt hiszem, elmelethetünk esetleg, mérlegelve mindig a határokat és körülményeket, egészen odáig, hogy a védkötelezetteknek egy részét csupán a létszámban tartjuk, és így eljutottam azon eredményhez, hogy a honvédelmi ministerium állandó költségvetése soha és semmi esetben a 10 milliót meghaladni nem fogja.

A t. ház bölcseségétől függ, hogy ezen tisztán katonai és politikai követelményeket anyagi viszonyainkkal és politikai helyzetünkkel összeegyeztetvén, határozzon, a mit a haza javára legjobbnak itél, én részemről a német tudóssal tartok, ki a fegyveres erő fentartására fordított költségeket oly assecurationalis praemiának tekinti, melyet valamely nemzet politikai és nemzetgazdasági függetlenségének biztositására fizet. Elfogadom a felolvasott tételt a pénzügyi biztosság javaslata szerint. (Élénk éljenzés).

Felhívás a sajtó barátaihoz,

helybeli munkaképtelenné vált nyomdászokat segélyző tőke alapítása ügyében.

Alólírtak mint munkatársaink sorsát szívükön hordozó tagjai a helybeli nyomdáknak, s mint több oldalról megszólítottak, — felhiva érezük magunkat a sajtó melegkeblű barátaihoz egy pár őszinte szót intézni, helybeli munkaképtelenné vált nyomdászokat segélyező tőke alapítása ügyében.

Ugy gondoljuk, hogy felesleges jelen nyomdai viszonyainkat, annak tényezői állapotát ismerő egyének előtt hosszasan festeni mindazon körülményeket, melyek közt a nyomdáinkban működő egyének élnek, — melyeknek valódi oka természetesen a még mindig kezdetlegesség Scylla és Carybidei közt vajdó kultur viszonyainkban keresendő. De másfelől nem amaz általános európai munkás mozgalom mániája, mely a jog és igazságnak a túlzások és végtetek igaztalan s gyakran ki méletlen fegyvereivel akar diadal szerezni, — nem, nem e divatos viselkedés nyugalansága szól belőlünk, midőn a munkaképtelenné vált vagy válható tirsaink érdekében felszólalunk; hanem azon emberbaráti szeretet, mely kenyeret kér az éhezőnek, mely letörli az özvegyek és árvák könnyeit, s mely a koldusbot helyett — az elismerés, a méltánylat által a hű munkához méltó jutalmat, avagy

ni. Több más tisztre is bukkantam, mindeniktől tudakozódék Máriássy felől, de egyik sem birt tudósítást adni róla.

Kápolna magaslatán Tricke őrnagy dandárára akadtam, a mely szép rendben eszközöl a visszavonulást. Megállítam, s védelmi állást foglaltattam vele; a huszárokat is szembe fordítam az ellenségre úgy, hogy fedezék a magát még keményen tartó tüzérseget. Azután az ütegekhez mentem, melyekre az osztrákok különösen sok rőppentyűket szórak.

A tüzelést megszüntetém, s az ütközetnek, mely tudtom, akaratom a parancsom ellen kezdetett, s miután ki és miért indítá, ez még most sem vala világos előttem, mihamarabb véget akartam vetni. Annyit észrevettem, hogy az ellenség nem szerfölött erős, nem akartam tehát az ütközetet elkeseredettebbé tenni, nehogy alkalmat nyujtsak, az osztrákoknak seregük megerősítésére s Kápolna megrohanására.

Mindenek előtt azt akartam elérni, hogy rendezettebb, kiszolgált csapatokat gyűjthessek egybe. Tudakozódám Zanini olasz csapat, valamint Albert őrnagynak régi magyar katonákból álló zászlóalja (Prinz Preussen) után, de ezekről senki sem tudta megmondani, hol vannak. Majd beállott az est, s én minden csapatot a Tarna mögé vontam vissza a jobb parton csak néhány huszár őrszem maradt. Tricke dandára megszállta Kápolnát, a Tarna hidja eltorlaszoltatott úgy, hogy csak egyes lovas mehetett át rajta, a torlasz mögött egy gyalog század foglalt állást.

A kápolnai korezmába siettem a szükséges

kenyeret akar látni vagy biztositni élete fogytáig felebarátainak.

Ha elgondoljuk mindazon kedvezőtlen körülményeket, melyek között a nyomdáinkban működő egyének küzdenek a mindennapi kenyerért, azon nehéz s a testi szervezetre oly bönítőlag ható egészségtelen munkákat, 50—60 egyének a folytonos együttlét s a festékek miatt nem a legtisztább levegőben való görnyedéseit, a betűszedéstől s annak összeállításától a gépen való kinyomásig, akkor itt teljesen igazat kell adnunk a szeretett messzere azon szavainak, hogy bizony „a betű megöl.“ Igen, a betű megöl a szó valódi s nagyon fájón érezhető értelmében. Talán egy foglalkozás sem tehet annyira s oly hamar magával jöthetetlenülé mint a betűvel való foglalkozás, a nyomdai munkát. A munkaképtelenség talán egy munkakörben sem válik oly szomorú valósággá — mint itt.

És hogy milyen a sorsa az oly korán munkaképtelenné vált nyomdásznak, — kivált ha még családdal is bír — oh ne is kérdezzétek; ha nem is mindig koldusbot, de bizony sokszor és soknál alig-alig különbözik attól!

Hogy tehát ez állapoton némileg könnyebbitve legyen, s a munkaképtelenné vált vagy válható és épen semmi nyugdíjban nem részesülő nyomdászaink élete hátralevő napjait a terhes munka után elhordozhatóvá tehesük: emelünk szót a szeretet, a méltányosság s a könyörület nevében, s egész őszinte bizalommal fordulunk a sajtó melegkeblű barátaihoz, hogy segélyük által némileg megédesítsék a munkaképtelenné vált vagy válható nyomdászaik kenyerét. Hisz ha némi lelki táplálékot nyujtottak helyi lapjaink e város olvasó közönségének, ebben nekik is nem csekély részük van.

Célunk: egy oly tőkét alapítani, melynek kamatai munkaképtelenné vált vagy válható nyomdászaiknak némi segélyt nyujthassanak életük tovább folytatására.

E tőke megalapítására már eddigelé, közöttünk nyomdászok között is megindult a gyűjtés; minden hét végén erőnk, tehetségünkhöz mérten minden tag járul filléreivel egy központi pénztárba. De az egyenként összehordott fővényszemeken vajmi ritkán, és ha igen — csak csoda által épülhet biztos alappal bíró épület. Épen ezért vagyunk bátrak a segély gyűjtésre szélesebb kört és erősebb tényezőket is keresni fel, ezért kérünk nemes cze-lunk elérésére, segélyezésre minden melegkeblű emberbarátot, hogy tőlünk minél szilárdabb és biztosabb alpra épüljön.

A bárhonnán jövő szíves adakozásokat helyi lapjaink tekintetes szerkesztősegeihez kérjük juttatni.

A kegyes adományokról helybeli lapjaink utján nyilvánosan fogunk számolni.

A tisztelt olvasó közönségnek

Kolozsvárt, febr. 23-án 1873.

alázatos szolgáló:

Burckhardt Ágoston,

id. elnök.

Vogel Károly,

id. pénzt.

Maknics Albert,

id. jegyző.

Első közlemény.

A belvárosi gyermekekért alapítókéje fedezésére kibocsátott 300 drb 50 frtos részvényekből aláírtak;

Nagy Lajos 1 db. Derzsi József 1 db. Ferenoz József 1 db. Gyulai László 1 db. özv. Liska

intézkedések megtétele végett. Bayer ezredet, kit a helység egyik útján találtam, magamhoz vettem. Megírtam Aulich ezredesnek, hogy a Szekulics által Kálnál elfoglalt állást megtartsa, egyuttal értesítém, hogy a kompolti kastélyt — mely Kápolna és a káli erdő közt fekszik — s Máriássy dandárának egyik osztálya tartja megszállva s ez is az ő parancsnoksága alá adatik.

Guyon és Kmetti hadosztályának azon parancsot küldém: éjjeli egy óraker siessenek a Kerecsendről nyugotra fekvő magaslatokat megszállani. E két parancssal Bayer haladéktalanul utnak indult Egerbe, biztositva engem arról, hogy parancsaimat legfőllebb éjjeli 11 órára az illetők kezébe szolgáltatandja. Alig távozott Bayer, belépett Máriássy alezredes. Első kérdésem az volt, hogyan kerülhetett a dolog összecsapásra oly távol Kápolnától nyugatra? Nagy megütődéssel értesíttem most arról, hogy ő saját öklére erőszakolt kém szemlét tett Aroksszállás felé, s ekkor bukkant egy erősebb ellenséges osztályra, a kezdetben kitartó küzdelemben bocsátkozott azzal, de később igen gyengének érezvén magát, erősítéseket vont magához, s így jött harcba lassan az egész vonal. Eszerint Máriássy hevessege vagy gondatlansága, felelős e terv nélkül kezdett harc miatt.

Ezen elsielt a dolgok menetére nagyjában a legrosszabb következményű vala. Schlick tábornok ki Pétervásárnál be volt kerítve, a második hadtesttel egyesülendő ezen éjjel Nagy-Ujfalu, Tenyeren és Pászión keresztül Hatvan felé vonult volna.

(Foly. köv.)

Jánosné 2 db. Dr. Kolozsvári Sándor 1 db. Leitner Ferdinánd 1 db. Krémer Ferencz 1 db. Kaufman Jakab 1 db. Zilahy Kis Elek 2 db. Dr. Hincz György 1 drb. Szász Gyula 1 db. Dr. Meisner János 1 db. Bokros Elek 3 db. Keresztési Pál 1 db. Schilling Rudolf 2 db. Szabó Eduárd 2 db. Veisz Mór 1 db. Szent-János Ferencz 2 db. Bregárd János 1 drb. Hutflesz Károly 4 db. Tauffer János 1 db. Csapó Sándor 1 db. Babos Endre 1 db. Grebe H. 2 db. Blásini Sándor 1 db. Nik Ferencz 2 db. Csiki Imre 2 db. Tamási Testvérek 2 db. Dr. Csiki Victor 2 db. Frits Albert 2 db. Szentiványi Gyula 1 db. Szigethy József 1 db. Müller Dániel 1 drb. Bauer János 1 db. Mikó Imre 1 db. Borszéki Pinye József 1 db. B. Jósika Lajosné 1 db. Molnár Sándor 1 db. Kiss Sándor 1 db. Szász Gerő 2 db. Szász Béla 1 db.

ÚJDONSÁGOK.

Kolozsvár, márczius 13-án.

— **Gizela főhercegnő pesti nász-albuma** első tervezetén némi módosítások történtek. Így a rókaadását jelenete — kiviteli nehézségek miatt — elmarad, s e helyett a budai várkapu népe festi Steindl tanár; — a gödöllői vagy budai hegyek valamely kedvelt pontja helyett pedig a besnyői kolostor választottat és kivitelével Keleti Guszt. bizott meg. A czimlap és az emlékköltemény ékítési rajzait Koch építész készíti. A kötés kitűnően sikerült rajza Rauscher mintarajz-tanodai tanár műve. A drága kövekkel stb. ékített kötés kivitelét Egger vállalta el.

— **A magyar fémbányászat** ügyében tartott értekezlet tegnap (mart. 10.) ülésén a bányaerdők kérdésében készült emlékiratot fogadták el a szépszámmal megjelent képviselők, melyben kötelességüknek ismerik a kormányt a fémbányászat jogos igényeire, nagy fontosságára, valamint utóbbi időkben észlelt hanyatlására s az államra ebből haramló károokra figyelmeztetni.

— **A házszabályok átvizsgálására** kiküldött bizottság mart. 11-én d. u. tartott ülésében a cloture-re vonatkozó következő két javaslatot terjesztett elő: I. Ha az átalános tárgyalás már 3 napig tartott, és ha a javaslat mellett és ellen felváltva szólók, többé nem jelennek meg: 20 tag kívánatára a ház felállással a tanácskozás befejezését mondhatja ki. 2. Ez kimondatván, egy nap engedtetik azok számára, a kik a tárgyan még nyilatkozni kívánnak. Ily alkalommal azonban 10 percznél tovább egy szónok a ház figyelmét igénybe nem veheti. 3. Ugyanezen eljárás alkalmazható a részletes tárgyaláskor is, és pedig elvi kérdésnél az e feletti vita harmadnapján, a már kimondott elv alkalmazásánál pedig az első napon is. Ha ily kérdés mineműsége iránt kétely támadna, azt a ház vita nélkül felállással dönti el. 4. A kérdésnek szavazás alá bocsátása előtt mind a két esetben a zárbeszédnek az illető §. értelmében megtartatnak. 5. A felirati vita és az évi költségvetés átalános tárgyalásánál a vita befejezését csak hét napi tárgyalás után lehet kívánni. A felirati vita részletes tárgyalásánál, valamint az egyes tárczák előirányzatának átalános és részletes tárgyalásánál a vita befejezésének a fentírt módon két nap elmúltával van helye.

II. Ha a tanácskozás alatti tárgyan a szönyegen levő indítványok pártolói részéről már husz-husz szónok nyilatkozott, s a vitatkozás ki-meritet nek látszik: száz tag a vita berekesztését indítványozhatja. E berekesztést kívánó indítvány aláírói csak a benyújtáskor az ülésben jelenlevő képviselők lehetnek. E felett a ház egyszerű felállítás általi szavazást határoz. Ha az indítványt a többség elfogadja, a vita a következő ülésben folytatattatik, s ennek végzetével bezártnak tekintendő.

— **A pénzügyminiszteriumban** a budget tárgyalás befejezése után — mint halljuk — nagy változások várhatók. — Ugyanott a cs. osztrák pénzügyminiszteriumnak egy küldöttsége az iránt folytat tanácskozásokat, miként kelljen a sóárakat az egész monarchiában egyöntetű díjszabás szerint leszállítani és egyáltalán egységesen szabályozni.

— **A képviselők második közös ebédje** mart. 11-én volt a Hungáriában. Száz tizenhatalvan jöttek össze, köztük az új belügyminiszter, Szende Béla honv. miniszter, Smssich, Sennyey b., Tisza, Ghyozy, és még sok kitűnősége az országgyűlést nagy pártjának. — Politikát nem hordtak körül, de annál több szívélyesség s jó kedély került magától.

— **Reformok a posta s távirdekezelésnél.** A postai nyomtatványok kétyelvűségét Zichy gr. miniszter megszüntette; a tiszta magyar nyomtatványok, melyek szép sima fehér papíron lesznek kiállítva, s viznyomással ellátva, már készülnek az „Atheneum” nyomdájában. A távirdeánál május elsőjétől kezdve a táviratok, csak úgy, mint a postai küldemények közpénz helyett értékjegyekkel fognak bérmentesíteni. A távirdeai értékjegyek az állami műnyomdában készülnek, s színt azon módon, mint a postai jegyek, a távirdeai hivatalok s fálhatalmazott magánosok által fognak árusítani. A bérmentesítés megfelelő értékű ily

jegyeknek a táviratra magára való ragasztása által történik.

— **Bak Lajos műasztalos** sétatér melletti műtermében Petőfi fa mellszobra látható, mely egy a világiállításra készülő nagy szekrény tetejét fogja díszíteni. Az eszme szépen és jellemzően van kivve. A szobor talpánál egy lant van melynek hurjai alatt egy kard van keresztül dugva, jelezve, hogy pihen lant és kard; innen a jobb és bal vállra könnyedén eserfűzér hajlik fel — ezek alatt jobbra és balra dus eserfűzér fut, közte élethű makkok láthatók; a kard végénél jobbról egy félig kibontott charta melyen egyik költeményéből e sorok láthatók:

Boldogtalan voltam
Teljes életemben,
Csak az vigasztal, hogy
Meg nem érdemeltem.

balról pedig költeményeinek egy kötete. E csinos mű megtekintését bátran ajánljuk t. olvasóinknak. Összeállítás, kidolgozás egyiránt dícséretére válik a mesternek.

— **Felhívás Kolozsvár közönségéhez.** Több helybeli polgár megemlékezve 1848. márczius 15-re, s áthatva a hazafi érzés s kegyelet szent sugalmától, elhatározta, hogy amaz örök-ké dícső nap 25-ik évfordulóját megünnepli; és midőn ez ünnepben részvételre — Kolozsvár városának hazafias közönségét felhívja, úgy hiszi, hogy ezzel osupán csatlakozik az összes polgárság szívből fakadó óhajátához. Az ünnepély sorrendje a következőkben van megállapítva: Szombaton, f. hó 15-én délután öt órakor a temető kapujától, mint csatlakozási ponttól, megindul a menet alkalmi induló mellett a Bölöni Farkas Sándor sirjához, mint gyűlöponthoz, hol a városi dalárda nemzeti himnusa után az ünnepély értelmét alkalmi beszéd fogja tolmácsolni, mire a dalárda „Szózat”-a s berekesztésül Salamon zenekarának Rákóczi-indulója következik. Este 8 órakor a városi Redoute-teremben nyilvános banquet, melyre belépti jegyeket 2 frtjával Demjén László és Bogdán István urak kereskedésében és a „Magyar Polgár” kiadó hivatalában péntek este 8 óráig válthatni. Ugy az ünnepélyre, mint az estélyre pártkülönbség nélkül minden hazafit felhív Kolozsvárrt, 1873. mart. 13.

a rendező bizottság.

— **Tegnap este a cs. kir. tisztikar** által a redoubtan rendezett jótékony czélú estély — mint halljuk — elég népes volt s a katona zenekar mellett egész reggelfelég tartott.

— **Köszöntelepek.** A felosztott román bánáti ezredben fekvő Bozovics helység határában kitűnő s gazdag köszöntelepeket fedeztek fel.

— **A sétatéri egylet** három egymásutáni évre 650 frt évi díj mellett adta ki a tavat a korcsolyázó egyletnek.

— **Kolozsvár** részéről ma vette kezletét a rendes sorozás. Az első korosztályból 200 nál többen vannak. Hogy a sorozásnál szokásos elkeseredésből eredő vígság sem fog hiányzani, a több mint bizonyos.

— **A lövölde** alakuló közgyűlése, azon örvendetes jelenség nyomán, hogy a részvényekre sűrűn történnék az aláírások, nemsokára meg fog tartatni.

— **Hátszeg, 1873-ki martius 10-én.** A legutóbbi számolat óta, a múlt hó 22-re rendezett tánczvigalmi jegyekért adakoztak a hátszegi leányiskola s nevelde javára: a) nagyméltóságú Fogarasy M. hály erdélyi püspök ur ő excellentiája 10 fr. o. é b) nagymélt. Szláv József magy. kir. miniszter-elnök ur 5 frt. c) nagymélt. gróf Lónyay Menyhért ur 5 fert. és d) nagymélt. br. Bornemisza János ur (az 1868-ban adományozott 100 frtos urb. kötvényen feljúl, most ismét) 50 frtos urb. kötvényt, mely kegyes adományokért hazafias köszönetet nyilvánít a főmáhlított intézet igazgató-sága.

— **Kárvázy József** régi, jó hírű keresdőknek mai hirdetését, olvasóink becses figyelmébe ajánljuk.

— **A Rákóczi-induló Teheranban.** „Messzebb ható consequentiája — írja a „Pesti Napló” levelezője — alig volt még a dualismusnak, mint a melyről a napokban értesültünk. — Ugyanis monarchiank követe a persa udvarnál, Dubsky gróf a külügyminiszterhez intézett jelentésében kimerítően leírja a fényes fogadtatást, melyben részesült, a többi közt kiemeli, hogy e fogadtatásnál feltűnt neki, mily pontosan veszik figyelembe a perzsa auctoritások a monarchia dualistikus szervezetét, a mennyiben mindenütt, a hol zeneszóval fogadták ő felsége küldöttét, a Haydn-féle himnuszon kívül a Radetzky- és a Rákóczi-induló képezte a katonai zene műsorát.”

— **Repülő gép.** Haynald István főmérnök repülő gépet talált fel, melyről ezeket mondja: Jelen korunkban, a midőn a tudomány hatalma előtt a hegyek megnyílnak, az Ocean fenekén könyelmes közlekedési pálya készül, és az emberek lövegek által dobának egyik ponttól a másikra: a lég uralmát is magáévá tehette az emberi ész, és követve a szárnyasok példáját, mit tőle a természet megtagadott, azt szellemének ereje által kierőszakolja, úgy mint mesterséges szárnyaknak egy repülő gépet alkot, azzal felemelkedik, előre halad, tova repül a levegőben. Valamint a szárnyasoknál,

a testnek a légben föntartására bizonyos erő szükséges, mely erőnek folytonos kifejlesztése a test súlyával egyenlő munkamennyiség vétetik igénybe. ezenfelül a tova haladásra bizonyos erőmennyiség megkívántatik: ezen erőket a szárnyas általnál az idegek feszítő ereje képviseli, melyek a testnek szerves összefüggésében a gyomortól kapják működési képességeiket; — úgy a repülő gép lényének egyszerű voltában következő életszervek léteznek: 1. Egy tápszekrény, (reservoir) mely a gázzá fejlesztendő szilárd (inkább, mint folyékony) anyagu tápszerkeket tartalmazza, s illetőleg a használatra előkészíti. 2. Egy gázfejítő edény (generator), melyben a tápszer elézés által gázzá fejlesztetik. 3. Egy gázhenger (cylinder) a tolattlyul (Kolben, piston) és kormányzó szerkezettel (Steuerung) a gáz által fejlesztett erő felfogására. — 4. A kalantyu és áttételi szerkezet (Kurbel és Transmission) minden egyéb mellékes részletekkel a kifejtett erőnek áttételére. 5. A szárnyak aczél, kautsuk és selyem részekből kiállítva. 6. Egy kormányzó szerkezet a szárnyak állásának szükséghez képesti módosítására. 7. Egy elő- és hátsó kormány a haladási két irány változtatására. 8. Egy vaskosár az illető egyén felvételére (nagyobb gépnél több egyénre.) Egy ekként elkészített, és egy ember súlyát bíró repülő gép összes szerkezete, (60 forintnyi tápanyaggal ellátva) 500 fontot nyom, — mozgásba hozva saját működési képességénél fogva a levegőben felemelkedik, és egy óra alatt 10 posta mértföldet előre haladva képes megtenni. A gáz kifejlesztése kellő tápanyag ezen 1 órai működésre mintegy 30 ft o. é. összegbe kerül. Ezen repülő-gép kiállítására Haynald ur ajánlkozik, s felhívja a hazafikat, kik egyrészt méltányolván a szolgálatot, mely az emberiségnek teteit, másrészt e feltalálónak magyar voltára s ez által a hazai tudomány dícsőségére méltó büszkeséget fektetnek, iparkodjanak a szükséges költségeket beszerezni. Kell előléges kísérletekre 6 ezer, egy öt mázsa súlyu gép kiállítására 8000, s műszaki díjakra 6000, összesen 20,000 forint.

— **Az osztrák nemzeti bank** mart. 5-én kiadott heti kimutatása szerint a bank jegy forgalom 551,840 frttal csökkent és mart. 5-n 300.462,382 frt 62 krt tett. A fedezet következő van kimutatva: érczkészlet 142,577 ezer 783 frt 52 kr. (szaporodás 153,036 frt, 35 kr.) érczben fizetendő váltók 4,733,480 frt 29 kr., államjegyek 1,846,370 frt (csökkenet 1,723,167) frt, escompte 151,706,925 frt 22 kr. (szapor. 1,272,480 frt 86 kr.,) kölcsönök 23,891,200 frt, beváltott földteherm. szelvények 93,031 frt 21 kr., beváltott záloglevelek 3761,600 frt, összes fedezet 331,610,390 frt 25 kr.

Nemzeti színház.

Szerdán, mart. 12-ikén „Martinuzzi Frater György” Szász Károlynak pályadíjjal jutalmazott tragoediája másodszor adatott.

Midőn e színmű először adatott, úgy az előadásról, mint a mű költői érdemeiről kissé tüzetesebben szólnunk, most mindenekelőtt jelezniünk kell azon megdöbbenést, melyet a gyérten telt páholyok, a zártszékek üres sorai és a néptelen galéria szemlélete ébresztett bennünk és ezen megdöbbenésünk annál jogosultabb, mert éppen vásárpapja vala és eredeti történeti tragoedia adatott. — De mentől gyérből a publikum, annál nagyobb érdemük a közreműködőknek, ha az előadás, mint ez alkalommal történt, sikerültnek jelezhető. Izabella a nehezebb nő szerepek egyike, jelleme ingatag. Annyi érzés, szerelem, országos gondok váltakozva vonulnak azon keresztül. Némethi Irma műértő és jeles személyesítője vala e szerencsétlen fejedelmi nőnek. Különösen megható volt végjelene, midőn lemond a trónról s honától bucsuzik.

Martinuzzit az álnok barátot, de nagy hazafit Mátrai színen szép sikerrel személyesítette. Ezen két főszereptől függ az előadás sikere, de Egressi A. is csinos és jó Török Bálint volt, azonban a kor és szokások jellemzésének azon módját, miszerint ezen urak a királyné előtt, teremben is valamennyien föltett süveggel járnak kelnek és társalognak, valóban nem értjük.

A közönség köréből. *)

Kolozsvárrt, marc. 9-én 1873.

Tisztelt szerkesztő ur!

Becsés lapja 57-ik számában „A jelen volt szülők egyike” aláírással egy cikket jelent meg, melyben egy atya elismerő köszönetét nyilvánítja Lőnhárt Ferencz, apát plebánus ur ő nagyságának, ama jó tékonyságáért, melylyel a hallgertti kezdőiskola szerénysorsu leányövéndkeit a felévi próbatét végén megajándékozni méltóztatott, hogy a nőimunkák tanulásához szükséges anyagokat megszerzhessék.

Az önérdéktől ment, — s egyedül egy nemes czél iránti érzelemből eredő jó ett az édes öntudat által jutalmazza a jötevőt; s ez nemcsak nem szorul tettének masok által dícséretére, — sőt jó-

*) E rovatban megjelenő cikkek csak a sajtóhatósággal szemben vállal felelősséget a Szerk.

tettének nyilvánosságára hozatala gyakran kellemetlenül érinti dícsárgyól ment érzületét.

De a nyilvánosságra hozott jótett kétszeres haszon az emberiségre nézve, mert: „A szó indít, — a példa vonz”. Nem tehetem tehát, hogy én is mint ki öt éven át valék tanuja Lőnhárt Ferencz ur ő nagysága kegyes jótetteinek, ne járuljak ez alkalommal az említett szülő köszönetnyilvánításához, azon bőkezű adományaiért ő nagyságának, melyek az évi vizsgák végén, a b.-hunyadi tanuló között buzdításul más tanügybarátokkal együtt kiosztani kegyes volt.

Valóban ha a mai kor anyagiasság szellemétől elárasztott tömegből egyes jeleket látunk kimagaslani, kik az emberiség valódi czéljaira áldozni készek: nem tehetjük, hogy az emberiség nevében köszönetet ne szavazzunk az ily jeles férfiaknak, s le ne rojjuk irántuk a hálás elismerés adóját legalább az által, hogy másokat is nemes példájuk követésére buzdítani törekszünk.

Bátor vagyok tehát e sorok szives közlésére a tek. Szerkesztő urat fölkérni, s maradok

tiszteletje

Botár Imre,

volt b.-hunyadi tanító.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873 márczius 10-től.

A magyar keleti vasut menetrendjét márczius 10-én megváltoztatván, következő menetrenddel indulnak

Kolozsvár és Felvincz között:

Kolozsvárról Tordára és Felvinczre indul naponként háromszor, reggeli 8, délután 4 és estvél 7 órakor, a délutáni 4 órai menet Söbent, Segesvárt, Károlyfehérvárt és Aradot köti össze várakozás nélkül, az estvél 7 órakor induló gyorskocsi a Marosvásárhelyre induló vonathoz csatlakozik várakozás nélkül.

Felvinczről Tordára és Kolozsvárra indul naponként kétszer, éjjeli 1 órakor a Marosvásárhely felől jövő utasokkal, és reggeli 5 és 6 órakor a Nagyszeben, Segesvár, Károlyfehérvár és Arad felől jövő utasokkal, ezen 5 és 6 órai indulásra mindég két gyorskocsi fog Felvinczen lenni, úgy, hogy bármennyi utas jönne is a három irányból, a tovább szállításra bizonyosan számíthatassanak.

Kolozsvárról Szamosujvárra és Deésre naponta kétszer, reggeli 8 és délután 3 órakor.

Deésről Szamosujvárra és Kolozsvárra naponta kétszer, reggeli 7 és délután 1 órakor.

Árszabály 30 font szabadpodgyászszal: Kolozsvárról Tordáig vagy vissza 2 ft, tulsuly 2 kr; Kolozsvárról Felvinczig vagy vissza I-ső és közbelső Coupe 4 ft, hátulsó Coupe 3 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. Kolozsvárról Szamosujvárig vagy vissza I. és közbelső Coupe 2 ft 40 kr, hátulsó Coupe 1 ft 80 kr, imperial 1 ft 70 kr, tulsuly 3 kr. Kolozsvárról Deézség I. és közbelső Coupe 3 ft 20, hátulsó Coupe 2 ft 70 kr, imperial 2 ft 50 kr, tulsuly 4 kr. A közbeeső kisbebe állomások 40 krajczárjával mértföldenként számíttatnak, azon megjegyzéssel, hogy a megkezdett mtfld egészbe számíttatik.

Minthogy a t. cz. utazó közönség kényelmére az intézet minden lehető kényelemről gondoskodik, reméli további pártfogásaikat is megnyerhetni.

Kolozsvárrt, márczius 3-án 1873.

Kibédi Biasini Domokos.

gyorsutazási tulajdonos és igazgató.

Távírti tudósítás a bécsi börzéről.

Márcz. 12-ről. 1873 5% metaliques 71.30 nemzeti kölcsön 73.75. 1860-diki államkölcsön 104.75. Bankrészvények 981. Htelrészvények 339.25. London 109.10. Ezüst 108.15 Cs. kir. arany —. 20 frankos arany 8.73 Földterhementesítési kötvények: Magyar 81. 25. Temesi —. Erdélyi 79.25. Horv. Szlavon 83.25.

Felelős szerkesztő Sándor János.

Nyilttér.

Hirdetéseket,

u. m. nyilvános köz tudomásra juttatásokat, üzletajánlatokat, család híreket, mindenféle állomáskereséseket, ügynöki, vásárlási, haszonbérleti, házassági kéréseket, szóval minden ildomos tartalmu iztatványt ere deti árak mellett, minden létező pesti, bel- és külföldi hirdapokban eszközöl

Lang és Schwarz

nemzetközi hirdetés felvételi irodája

Pesten, fűrdő utca 1, Bécsben Wollzeile 6—8.

Mutatványok, iktatási árszabályok ingyen és bérmentesen az „Ungar. Actionär”

fő képviselősége

Bécsben.

Haszonbéri hirdetés.

Mely szerint köztudomásra jutatik az, hogy Erdélyben Oláhfalú város törvényhatósága területén az úgynevezett „Homoródi fürdő” 1873-ik év május 1-től kezdődőleg 15 egymás után következő évekre haszonbérbe adatik.

Feltételek.

a) Évenként árvézés után megállított haszonbér-fizetés, mely 800 o. é. forinttal fog megkezdetni.

b) 12 nyolcz osztályos háznak időszakkonkint leendő újból építése, a terv szerint, kőalapzatra, de az épület fából, zsendely fedéllel.

c) A melegfürdő egészen átalakítandó belső szervezetével egyetemben.

d) A fürdő helyiség egy része kitélő, és a folyóvizet, sélátérek szabályozandók.

e) Az egész fürdő helyiségen szénítés és izlés eszközözendő.

Előnyök:

a) A homoródi fürdő helyiségen az államot kereszttől vonul. b) Oláhfalú várossal postahivatal van. c) A fürdőt terjedelmes gazdag székely környezik. d) Van a fürdőtől 1 1/2 mérföld távolságra eső Udvarhelyszék anyavárosa „Udvarhely”, melynek gazdag piacán minden szükségesek mérsékelt áron beszerezhetők. e) A fürdőtől a segessvári vasútvonal csak 5 mérföld távolságra esik. f) A fürdő helyisége regényes völgyben fekszik, örökzöld fenyves erdővel körül övezve. g) Van 2 ivó borvíz kutja, mely jóízűsége nézve páratlan. h) Van két hideg borvíz fürdője. i) Van meleg fürdője. k) Van vendéglője. l) Van kocsma-italárulási joggal, istálló és szekérszinnel ellátva. m) Van jégverme. n) Van két erdei forrásos folyó vize. o) Van fával és kővel megáldott vidéke, honnan az építőanyagok mérsékelt áron kaphatók. p) Van szakértő s napszámos elég.

A feltételek sorába tartozik még az is, hogy 15 év beteltével, minden építmény vagy javítás, szóval az egész fürdő helyisége minden terüh nélkül visszaszáll Kápolnás Oláhfalú közönségének tulajdon birtokába.

Az árverés 1873 április 12-én d. e. 9 órakor fog véghez vitetni, a Homoródi fürdő helyiségén. Azonban a feltételek és terv Oláhfalú város tanácsa házában hivatalos órákban mindég megtekinthetők, a hol minden tekintetben utasítást is lehet nyerni.

Oláhfalú város tanácsától mártius 5-én 1873.

Lakatos József,
polgármester.

A vilákiállítás tartama ideje

alatt Bécsbe, Neustiftgasse (am Neubau) Nro. 13, II. emeletben három szoba bérbe kiadó, a feltételek iránt értekezhetni, Kolozsvárt b.-magyarutczában 39. ez. alatti háznál Ruzsitska Péternénél, a bejelentések csak a folyó hó 31-ig fogadtatnak el.

Alólírott, ezennel tiszteletteljesen jelentik, miszerint Gazdasági, Vetemény és virágmagvai megérkeztek, s különös figyelmet érdemelnek a következők:

100 1 1	1 1
Valódi francia luczerna	54 frt. 56 kr.
Valódi olasz luczerna	48 „ 50 kr.
Burgundi répa óriás	28 „ 32 kr.
Angol fű mag	30 „ 34 kr.
Ákátz fa	42 „ 45 kr.
Bükköny kevés zabbal vóka	f. 1.80 kr.

Nagyobb vételnél kedvezmény
Mey tisztelettel
Karvazy József,
Kolozsvárt. (Törökhoz.)

Commissions-Bank

váltóíródája
Schottenring Nr. 18
vételjegyeket
bocsát ki

alább feljegyzett sorsjegy csoportokra, s ez összeállítások már azért is a legelőnyösebbek közé számíthatók, mert egy ily vételjegy, minden tulajdonosának alkalom van nyújtva, minden fő- és mellék-nyereményt egyedül megnyerhetni, s ezenkívül 30 frank arany és 10 frt. bj. kamatélvezetben részesül.

A. csoport (évenként 16 húzás.)

Havi részlet 10 frt. Az utolsó részlet lefizetése után mindenki következő 4 sorsjegyet kap:

1 5%-os 1860-ki 100 frtos államsorsjegy, főnyeremény 300,000 frt. a kihuzott sorozatos jegyet 400 frton visszaváltjuk.

1 3%-os 400 frankos török cs. sorsjegy, főnyeremény 600,000 frank, 300,000 frank aranyban.

1 braunschweigi hercegi 20 talléros sorsjegy, főnyeremény 80,000 tallér levonás nélkül.

1 Innsbrucki (tirol) sorsjegy, főnyeremény 30,000 forint.

B. csoport (évenként 13 húzás.)

Havi részlet 6 frt. Az utolsó részlet lefizetése után, mindenki következő sorsjegyet kap:

1 3%-os török cs. 400 frankos államsorsjegy, főnyeremény 600,000, 300,000 frank aranyban

1 braunschweigi hercegi 20 talléros sorsjegy, főnyeremény 80,000 tallér minden levonás nélkül.

Szász-meiningeni sorsjegy, főnyeremény 45,000, 15,000 délnémet ért.

Továbbá vételjegyek ötöd 60-ki 5%-os államsorsjegyekre, havi részlet 6 frt.

Továbbá vételjegyek egész 1864-ki sorsjegyekre, havi részlet 10 frt.

Továbbá vételjegyek fél 1864-ki államsorsjegyekre, havi részlet 4 frt.

Továbbá vételjegyek fél magyar-sorsjegyekre, havi részlet 3 frt.

Továbbá vételjegyek braunschweigi 20 talléros sorsjegyekre, havi részlet 2 frt.

Továbbá vételjegyek Innsbrucki sorsjegyekre, havi részlet 2 frt.

A tőzsde-iroda átvész ezen kívül, valamint a bécsi commissions-bank váltóíródája is minden, bármi nevet viselő bank-, váltó- és tőzsde-üzletet.

Látváltók, valamint hitellevelek Európa és Amerika minden nagy piacaira a legjutányosabban állítatnak ki.

Megrendelések az itteni piacról és a vidékről igen gyorsan, szilárdul és pontosan teljesíttetnek, s a tőzsde-iroda által vásárolt értékpapírokra, és váltókra, a pénzpiac időnkénti állásához képest a legjutányosabb feltételek mellett adatik kölcsön.

Az üzleti helyiségek naponta reggel 9-től este 6 óráig maradnak nyitva.

Videki megrendelések pontosan és utánvét mellett is eszközöltenek. Nyeremény listáimok minden húzás után ingyen és bérmentesen küldetnek meg.

Hirdetmény.

Alólírt tisztelettel jelenti a. n. é. közönségnek, hogy b.-középutczában a „Kisegítő pénztár-egylet” melletti földszinti

bútorraktárát

a legizletesebb és legnagyobb választéku bútorakkal ujjonan berendezte s ezek nálla a legjutányosabb árban és felelősség mellett kaphatók.

Kaphatók továbbá alólírt gyárában épületekhez szükségelt készletek u. m. padozatok, tölgyfa kockák padozathoz, több százra menő kész ajtók, ablakrákák, táblák sat. s mind ezek tökéletesen jól kiszáradt ép anyagból elkészítve.

Ajánlja továbbá Hunyadmegyében Zsombok határan felfedezett nagyválasztéku s bár mely nagyságu kőablait, melyek felülmulják ugy szilárdságukra, mint szépségükre a külföldi márványablakokat.

Elvállal továbbá szakmájába vágó mindenféle megrendeléseket, melyek gyors és felelősség melletti pontos teljesítésére magát kötelezi.

Bizván a nagy érdemközönség eddigi kegyes pártfogásában s ajánlva magam továbbra is.

Haller Ferencz,

asztalos mester.

Demjén László

m. k. egyetemi könyvtárúsnál Kolozsvárt megjelent és általa minden könyvkereskedésben kapható.

Kolozsvár története.

Oklevéltárral. (1.) Ös., ó- és középkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.) Egy külön kötet világosító rajzokkal. (36 tábla.)

Irta Jakab Elek.

Ára 10 frt.

(327)

E minden tekintetben nagy, epochális munkát itt hosszasan dícsérgetni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Siessen tehát e város értelmes t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjeszteni, hogy a nagyszorgalmu és szaktudós íróba minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legérdekesebb része az utabbi története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdeklődéssel fogja lapozgatni és benne bűvélkedni, s a folytatását minden áron megszerezi magának.

Szekely oklevéltár.

Kiadja a m. történelmi társulat kolozsvári bizottsága,

szerkesztette

Szabó Károly.

I. kötet 1211 — 1519. 1872 Ára 2 forint.

Tehenek, örüljétek!

Amerikában rövid idő e óta egy igen fontos mezőgazdasági találmány történt, s nekem ottani összeköttetésemnél fogva sikerült e kiválóan neves találmányt

a cs. kir. osztrák birodalom részére raktárt

kaphatni. Ez az

amerikai szabad. tehenfejő gép.

A következő előnyök minden foglalat felülmulnak:

1. E készülék használata minden esetben a legkevesebb időt, s az odalétrés oly egyszerű, hogy azt még gyermek is végrehajthatja.
2. Az ősejő a tehenre jótékonyan hat, minél következőben az a tehen utána bocsátja, s négy perc alatt az utolsó cséppig meg van fejve; míg előtte a kézzel való fejés a tehenre négyre, négyre, négyre, sőt sokszor károsnak is bizonyult, mert gyakran me-történik, hogy a tehen a fejés alatt kirog vagy a tehen nem bocsátja ki a tehen bizonyságát, hogy az állat kellemetlen előérzelmeknek van kitéve.
3. Ha a tehen beteges vagy túlságosan dagadt, a gép nélkülözhetetlen, mert a kézzel való fejés csak fokozza a bajt, s ha nem fejtünk, elvesz a tej.
4. E készülék rendkívül gyors elterjedése a gazdaságok és mezőgazdaságok által — his a gépet használják — kitüntetések, díjak, bizonyságok már elég biztosítékot nyújtanak az eredményekért.

E gép a legfontosabb eszközök van készíttve, s a pontos utasítással együtt 6 frt. 50 kr. kapható az egyedül kizárólag

Friedmann A.-nál,
Bécs, Praterstrasse Nr. 26.

Óvás. Rövid idő óta azt veszem észre, hogy más, nem igen ismeretes czégek az én metszvényeim és hirdetvényeim használatát, hogy a t. cz. közönséget tévútra vezessék. Ezen tehenfejő gép egyes egyedül és valódi — ezüstből — csakis nálam kapható; minden más hirdetvények utánzók, rozszak és hamisak.

Eskoros rohamokat (Nyavalyatörés)

gyógyít levelezés után a eskor szakorvosa dr O. Killisch, Berlin, Louisestrasse 45

E pillanatban 1000-nél több beteget van kezelése alatt.